

11.4.2013

Dnro 750/5/13

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Mikko Sarja

LAUSUNTO ULKOASIAINMINISTERIÖLLE KIELELLISIÄ OIKEUKSIA KOSKEVAN MÄÄRÄAIKAISRAPORTIN LAATIMISTA VARTEN

Ulkoasiainministeriö
Ihmisoikeustuomioistu- ja –sopimusoikeuden yksikkö

Viite:

Lausuntopyyntöne 14.2.2013 (HELM543-2)

Asia:

Euroopan neuvoston alueellisia tai vähemmistökieliä koskeva eurooppalainen peruskirja; Suomen viidennen määräaikaisraportin laatiminen

LAUSUNTO

Viitekohdassa mainitun lausuntopyynnön johdosta esitän seuraavat –edellisen määräaikaisraportin laatimista varten annetun lausunnon (dnro 2881/5/08) jälkeen tehdyt – havainnot oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa esiin tulleista kielellisiä oikeuksia koskevistä kysymyksistä.

1 YLEISTÄ

Tarkastelujaksolla (2009–2012) kieliasioita on ratkaisu vuosittain keskimäärin noin 50. Tähän lukuun sisältyvät kaikki kantelut, joissa tarkastelun pääpaino on ollut kielellisissä oikeuksissa eli siinä, mitä kieltä henkilöllä on oikeus käyttää viranomaisessa ja millä kielellä viranomainen vastaavasti on velvollinen palvelemaan asiakasta. Kieliasiana käsitellään siten muun muassa kantelu, joka koskee oikeutta käyttää suomea tai vieraita kieliä – yleisimmin englantia. Näin ollen edellä mainittu lukumäärä sisältää myös sellaisia asioita, joissa ei ole kyse nimenomaisesti alueellisia tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan tarkoittamista kielellistä.

Edellisen tarkastelujakson (2006–2008) keskimääräiseen lukumäärään (noin 25) nähden kieli-asioiden ratkaisujen määrä on kaksinkertaistunut, joskaan kasvulle ei ole osoitettavissa mitään erityistä syytä sen lisäksi, että kanteluiden kokonaismäärä on yleisesti ollut kasvussa. Toisaalta kieli-asioiden kokonaismäärä on hyvin vähäinen ratkaistujen kanteluiden ja omien aloitteiden kokonaismäärään nähden. Esimerkiksi vuonna 2012 tällaisia asioita ratkaistiin kaikkiaan 4 690, joista kieli-asi-
oita oli 41 (n. 0,9 %).

Todettakoon myös, että edellä todetuissa keskimääräisissä luvuissa eivät ole mukana ne poikkeukselliset yli 300 kantelua, jotka vuonna 2009 koskivat Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin suunnitelmaa sulkea ruotsinkielinen synnytyssairaala. Näitä kanteluita ei ryhdytty enemmälti tutkimaan, koska asian käsittely oli vielä kesken toimivaltaisessa viranomaisessa, eikä oikeusasiamies vakiintuneesti puutu sellaisiin asioihin.

Edellisestä tarkastelujaksosta poiketen kielelliset oikeudet ovat olleet vuosina 2010 ja 2011 oikeusasiamiehen toiminnan erityinen teema, joka on otettu huomioon tarkastuksilla ja arvioitaessa asioiden oma-aloitteista tutkintaa. Teemasta on laadittu oikeusasiamiehen vuosikertomuksiin erillinen jakso varsinaisen kielijakson lisäksi (ks. lähemmin vuosikertomus 2010, s. 105–108, ja vuosikertomus 2011, s. 92–96).

Oikeusasiamiehen käsittelemissä kieliasioissa näkyvin ongelma-alue on vanhastaan ollut ruotsin kielen asema eli kielilain toteutuminen käytännössä. Asiasältönsä puolesta kielikantelut koskevat pääasiassa ruotsinkielisen palvelun väitetyjä puutteita (asiakaspalvelu, tiedusteluihin vastaaminen, lomakkeet ja muu informaatio, kuten ilmoitukset, esitteet, ohjeet, verkkosivut), ja ruotsin kielen käyttöä asiaa viranomaisessa käsiteltäessä. Tilanne ei tässä suhteessa ole käytännössä muuttunut edellisen määräaikaisraportin laadintaa varten annetun lausunnon jälkeen.

Keskeisiä toimenpiteisiin johtaneita ruotsin kielen asemaa koskevia kanteluratkaisuja tuon tiivistetysti esiin kohdassa 2. Ratkaisut on luokiteltu oikeusministeriön hallinnonalaan, poliisi- ja pelastustointa, sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä muita hallinnonaloja koskeviin ratkaisuihin.

Saamen kielen asemaa koskevia asioita on edelleenkin ollut tutkittavana hyvin vähän. Näihin ratkaisuihin palaan erikseen kohdassa 3.

Useat edellä mainituissa kohdissa esitellyistä tapauksista on luettavissa kokonaisuudessaan kanslian verkkosivuilla (www.oikeusasiamies.fi), ja monista tapauksista on julkaistu laajemmat selosteet myös oikeusasiamiehen vuosikertomusten kielijaksossa.

Muita määräaikaisraportissa käsiteltäviä kieliä koskevia kanteluita tai omia aloitteita ei ole tarkastelujaksossa ollut tutkittavana.

2 RUOTSIN KIELEN ASEMAA KOSKEVIA RATKAISUJA

2.1 Oikeusministeriön hallinnonalaan koskevia ratkaisuja

Käräjäoikeuden täydennyskehoitus oli kielilain vastainen, kun suomenkielinen käräjäoikeus oli kehottanut hakemuksensa ruotsiksi jättänyttä hakijaa toimittamaan hakemuksestaan virallisen suomenkielisen käännöksen (2096/4/08).

Ulosottoviraston huomiota kiinnitettiin asiakkaan kielellisiin oikeuksiin tapauksessa, jossa ulosottomiehen väitettiin ilmoittaneen kantelijalle, ettei hän vastaa muihin kuin suomenkielisiin tiedusteluihin. Henkilöllä oli oikeus käyttää ulosottovirastolle lähettämässään tiedusteluissa valintansa mukaan joko suomea tai ruotsia. Se, kummalla kielellä tiedusteluihin vastataan, määräytyy kielilain mukaan (3198/4/08).

Oikeusaputoimisto (kaksikielinen) menetteli kielilain vastaisesti, koska asiakasta oli pyydetty käyttämään suomea (2789/4/10).

Vankeinhoidon kielikysymyksiä arvioitiin kahdessa ratkaisussa (3656/4/11 ja 3459/2/10).

2.2 Poliisi- ja pelastustointia koskevia ratkaisuja

Automaattisen liikennevalvontajärjestelmän tuottamat rikesakkomääräykset olivat kielilain vastaisia silloin, kun sakotettavan kieli oli ruotsi. Näissä tapauksissa järjestelmä täytti valmiiseen lomakepohjaan tiedot pääosin suomeksi. Lähettäessään rikesakkomääräyksen kameravalvonnan perusteella poliisin olisi kielilain mukaan kuitenkin tullut käyttää vastaanottajan kieltä, jos se on tiedossa, tai molempia kansalliskieliä. Sisäasiainministeriölle annettiin asiassa huomautus (2523/4/08, 3301/4/08, 3382/4/09, 3744/4/09, 1437/4/10 ja 3068/4/10).

Sittemmin sisäasiainministeriölle ja Poliisihallitukselle annettiin edellä mainitussa asiakokonaisuudessa huomautus lainvastaisesta menettelystä, koska liikenteen automaattista kameravalvontajärjestelmää ei ollut ministeriölle aiemmin annetusta huomautuksesta (2523/4/08) huolimatta saatettu sellaiseksi, että se olisi turvannut tielläliikkujien kielelliset perusoikeudet liikennevalvonnassa (3243/2/11).

Myös neljässä muussa tapauksessa ruotsinkielisten autoilijoiden kielelliset oikeudet eivät olleet toteutuneet. Yhden kantelijan saama rikesakkomääräys oli ollut sekakielinen eli valmis kaksikielinen lomakepohja oli täytetty osin suomeksi ja osin ruotsiksi (463/4/10). Toisessa tapauksessa kantelijalle oli annettu todistus rekisterikilpien poisottamisesta ja tilapäinen ajolupa käyttämällä suomenkielistä lomakepohjaa (3463/4/09). Kolmannessa tapauksessa kantelija oli saanut poliisilta suomenkielisen kutsun rangaistusvaatimuksen tiedoksiantotilaisuuteen, eikä hän ollut saanut asiaansa hoidettua lainkaan ruotsiksi otettuaan poliisilaitokseen yhteyttä puhelimitse (3624/4/09). Neljännessä tapauksessa äidinkieleltään ruotsinkielinen autoilija oli saanut rangaistusvaatimusasiakirjan vain suomeksi ja oli joutunut itse kirjoittamaan henkilötunnuksensa paperille poliisien puutteellisen kielitaidon vuoksi ja kun asian käsittely oli osaltaan kielivaikeuksien vuoksi viivästynyt (2667/4/10).

Poliisi menetteli lainvastaisesti myös, kun kuulustelupöytäkirja oli laadittu suomeksi, vaikka äidinkieleltään vieraskielinen henkilö oli kuulustelussa käyttänyt valintansa mukaan ruotsia (125/4/10).

Poliisien olisi pitänyt kaksikielisellä alueella esittää väkijoukolle poistumiskäskyt sekä suomeksi että ruotsiksi. Päätöksessä korostettiin sitä, että poliisien ohjauksessa ja koulutuksessa on kiinnitettävä huomiota kielellisiin oikeuksiin (3795/4/08).

Poliisilaitoksen tiedottaminen oli kielilain vastaista, kun kaikkia yleisölle suunnattuja tiedotteita ei ollut julkaistu kaksikielisen laitoksen verkkosivuilla molemmilla kansalliskielillä (2762/4/09). Toisen kaksikielisen poliisilaitoksen tietoon saatettiin havainto, että palvelupuhelimen nauhoite oli ollut vain suomeksi (3851/2/12).

Vielä yhdessä poliisia koskeneessa tapauksessa todettiin, että kanssaepäilyyn käyttämiseen kääntämistehtäviin oli syytä suhtautua varovasti ja ensisijaisesti oli pyrittävä käyttämään käännös- ja tulkkauspalveluja tarjoavia tahoja esimerkiksi puhelintulkkauksella (3513/4/08).

Pelastustointia koski kaksi ratkaisua. Sisäasiainministeriö rikkoi kielilakia suurpaloa koskeneessa hätätiedottamisessa, kun tiedotteet oli vastoin kielilain nimenomaista säännöstä annettu vain suomeksi (361/2/09). Hätäkeskus puolestaan menetteli lainvastaisesti, kun ruotsia käyttäneeltä soittajalta oli ensin tiedusteltu, osaako tämä puhua suomea, eikä toista puhelua ollut ohjattu ruotsinkielentaitoiselle päivystäjälle (1455/4/10).

2.3 Sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia ratkaisuja

Sairaala menetteli ruotsinkielisen potilaan hoitoon määräämisessä lainvastaisesti, kun menettelyssä ei käytetty ruotsia (429/2/11).

Kielelliset oikeudet eivät toteutuneet, kun kaksikielisen kunnan terveyskeskuksen päivystyksessä ei ollut saatavilla ruotsinkielistä palvelua. Kaksikielisen kunnan velvollisuus järjestää terveydenhoitoa molemmilla kansalliskielillä koskee myös tilanteita, joissa kunta järjestää nämä palvelut yhteistyössä muiden kuntien kanssa (1368/4/10).

Terveyspalveluiden järjestämistä koski myös toinen ratkaisu. Ruotsinkielisiä terveydenhuollon yksiköitä voitiin perustella sillä, että niillä pyritään turvaamaan tarvittavat terveyspalvelut vähintäänkin sellaisille asiakkaille, jotka ilmaisevat itseään pelkästään ruotsiksi eivätkä kykene suoriutumaan palvelutapahtumasta asianmukaisesti suomen kielellä, mutta myös sellaisille, jotka kokevat ruotsin olevan kahdesta kansalliskielestä heidän "omempi" kielensä. Jos terveysasemien ruotsinkieliset yksiköt ovat kuitenkin käytettävissä vain niille, jotka rekisteröitynä äidinkielenään puhuvat asianomaista kieltä, tällöin loukataan niiden oikeutta, jotka ovat oman arvionsa mukaan hallinneet ja halunneet käyttää asianomaista kieltä mutta ovat puhuneet rekisteröitynä äidinkielenään toista kotimaista tai muuta kieltä (661/4/10).

Potilasasiakirjoja koskevassa asiassa kaksikielisen kunnan terveyskeskus ei menettänyt lainvastaisesti laatiessaan potilaskertomukset aina suomeksi. Laissa ei ole yksiselitteisiä määräyksiä potilaskertomusten tai muun hoitoon liittyvän kirjallisen aineiston kielestä. Potilaan oikeutta saada tietoa potilasasiakirjoistaan tuli kuitenkin kunnioittaa, vaikka asiakirjat alun perin olisi laadittu toisella kielellä. Tämä aiheuttaa sekä tulkkauksen että kääntämisen tarvetta. Päätöksessä katsottiin, että ruotsinkielisen potilaan hoitoyhteenvedot ja lääkärintodistukset ja -lausunnot tuli kääntää ruotsiksi, jollei potilas ollut ilmoittanut toisin. Ministeriötä ja terveyskeskusta pyydettiin ilmoittamaan toimenpiteistään asiassa. Viimeksi mainittu toimitti tiedoksi uudet pysyväisohjeet, joissa päätöksessä esitetyt käsitykset oli otettu huomioon (1962/4/09).

Viranomaisen nimeä koskevassa asiassa todettiin, että yksikielisellä alueella toimivan sairaalan yksikön nimi ei voinut olla vain englanniksi (4032/4/08).

Päivähoidon järjestämistä koskeneessa tapauksessa lapselle oli kaksikielisessä kunnassa tarjottu päivähoitopaikka suomenkielisestä päivähoidosta, koska ruotsinkielistä päivähoitopaikkaa ei ollut vapaana. Kielellisten perusoikeuksien kunnalle asettamat velvoitteet oli otettava huomioon tulkittaessa velvollisuutta järjestää sosiaalipalvelut. Tästä seurasi, että kaksikielisen kunnan tulee säädetyssä neljän kuukauden määräajassa järjestää päivähoitopaikka äidinkieltään suomen- tai ruotsinkielisille lapsille heidän omalla kielellään samoin perustein (2525/4/07).

2.4 Muita hallinnonaloja koskevia ratkaisuja

Työvoimahallintoa koski neljä ratkaisua. Työ- ja elinkeinoministeriö loukkasi EU-tukien hakijoiden kielellistä yhdenvertaisuutta, kun rakennerahastotukien hakemiseksi internetiin kehitetty EURA 2007 -sivusto oli yli puolitoista vuotta käytettävissä vain suomenkielisenä versiona (212/4/08). Toisessa tapauksessa kantelija ei ollut saanut työ- ja elinkeinotoimistossa palvelua ruotsiksi, koska neuvonnassa olleen henkilön mukaan ruotsinkielentaitoista virkailijaa ei ollut paikalla (2645/4/10). Kolmannessa tapauksessa työ- ja elinkeinotoimiston huomiota kiinnitettiin siihen, että sen olisi tullut palvella kantelijaa oma-aloitteisesti ruotsiksi. Lisäksi kantelijan saama työvoimapolitiittinen lausunto olisi tullut laatia kokonaisuudessaan yksinomaan ruotsiksi eikä osin suomeksi ja osin ruotsiksi (2117/4/09). Neljännessä tapauksessa työ- ja elinkeinotoimisto laiminlöi palveluvelvollisuuttaan, kun se ei ollut kiinnittänyt huomiota asiakkaan ruotsin

kielen taitoon eikä ollut ryhtynyt palvelemaan tätä ruotsiksi senkään jälkeen, kun asiakas oli esittänyt toiveen saada asioida ruotsiksi (2965/4/10).

Yliopistojen työpaikkailmoituksissa käytettävän kielen asianmukaisuus tutkittiin kolmen valtakunnallisessa sanomalehdessä julkaistun työpaikkailmoituksen johdosta. Kaksi ilmoituksista oli pelkästään englanninkielisiä ja yksi osin suomenkielinen ja osin englanninkielinen. Lähtökohta oli, että työpaikkailmoitukset julkaistaan ensisijaisesti kokonaisuudessaan yliopistolain mukaisella hallintokielellä (suomi tai ruotsi). Lisäksi ne voidaan julkaista myös muilla kielillä, mikäli se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Sen sijaan hallintokielen sivuuttaminen ei ollut oikeudellisesti hyväksyttävää (30/2/09, 523/2/09 ja 1337/2/09).

Metsähallituksen menettelystä esitettiin seuraavat kannanotot: 1) kansallispuiston logokilpailun toimeenpanossa tuli toimia kaksikielisesti, 2) se, että Metsähallitus julkaisi ruotsinkielisen ilmoituksen kilpailusta tai muuta vastaavaa tietoa vain suomenkielisessä lehdessä tai sen verkkosivuilla, ei ollut täysin sopusoinnussa kielellisten oikeuksien toteutumisen kanssa, 3) kaksikielisellä alueella sijaitsevan kansallispuiston logon teksti tuli olla käytettävissä molemmilla kansalliskielillä samanlaisten periaatteiden mukaisesti, 4) sähköpostin allekirjoitustietojen tuli olla ainakin varsinaisen vastauksen kielellä eli asiakkaan käyttämällä kielellä (suomeksi tai ruotsiksi) ja 5) yleisötilaisuuksissa, jotka kaksikielinen viranomainen järjestää kaksikielisellä alueella, tuli noudattaa kielellistä tasapuolisuutta (3010/4/11).

Ministeriön pakkausmerkintäasetus oli perustuslain ja kielilain vastainen, kun se mahdollisti ruotsin kielen asemesta norjan ja tanskan kielten käytön sekä sen, että kaksikielisissä kunnissa voitiin eräissä tapauksissa käyttää vain joko suomea tai ruotsia (368/4/10).

Valtiovarainministeriö menetteli kielilain vastaisesti lähettäessään eräiden maistraattien toimialuemuutoksia koskeneen lausuntopyyntönsä suomeksi myös enemmistökieleltään ruotsinkielisille kunnille (1833/4/08).

Kuluttajavirasto menetteli virheellisesti, kun se oli lähettänyt äidinkieleltään suomenkieliselle kantelijalle ruotsinkielisen asiakirjan, jota ei pyynnöstä huolimatta ollut käännetty suomeksi (684/4/11).

Elintarviketurvallisuusvirasto menetteli niin ikään virheellisesti lähettäessään asiakirjan kantelijalle aluksi vain englanniksi (1327/4/11).

Suurlähetystön puhelinnauhoite oli kielilain vastainen, koska se oli laadittu vain suomeksi ja englanniksi, muttei ruotsiksi (1891/4/10).

Ylioppilastutkintolautakunta menetteli virheellisesti, kun ylioppilastutkintoon kuuluvien kokeiden ruotsinkielisissä tehtävissä ilmeni toistuvasti virheitä (3753/4/09, 3506/4/11 ja 1302/2/12).

Maanmittaustoimitusta koskeneessa asiassa todettiin, että toimituspöytäkirjan tulkkausta ei voitu jättää toisen erikielisen asianosaisen varaan, vaan asianosaiselle oli annettava virallinen käänös pöytäkirjasta kielilaissa säädettyjen edellytysten täytyessä (240/4/07).

Ennakkoäänestystä koskeneessa tapauksessa korostettiin veloitetta kielellisten oikeuksien toteuttamiseen äänestyspaikalla. Henkilöllä on kaksikielisessä kunnassa oikeus käyttää ennakkoäänestystä toimitettaessa äidinkieltään ruotsia ja saada palvelua (kuten äänestystä koskevaa neuvontaa) tällä kielellä. Opasteiden puolestaan tulee tällaisella alueella olla näkyvissä kahdella kielellä (218/4/12).

Kansaneläkelaitoksen asiakasneuvojan kielitaito ei ollut täysin riittänyt asiakkaan kanssa keskustelemiseen niin, että tälle olisi jäänyt oikea käsitys asian hoitamisesta (2207/4/10).

Finavia Oyj:n verkkosivuilla suomenkielinen tiedottaminen oli ollut sekä ajantasaisempaa että laajempaa kuin ruotsinkielinen. Erot olivat niin suuria, etteivät ne mahtuneet kielilain sallimiin rajoihin (1515/4/10).

Lentokentän turvatarkastuksessa tuli noudattaa kielilakia, koska kyseessä on julkinen hallinto-tehtävä. Kantelijan kielelliset oikeudet eivät olleet toteutuneet asianmukaisesti (1925/4/11).

Joukkoliikenteen lipuntarkastuksesta tuli kaksikielisillä alueilla ilmoittaa molemmilla kansalliskielillä. Tämän jälkeen asiointi jatkuu matkustajan kanssa sillä kansalliskielellä, jota tämä itse käyttää tai ilmoittaa haluavansa käyttää (4309/2/10).

Tullilaitoksen virkojen kelpoisuusehtoja koskeneen kantelun tutkinta johti siihen, että virkojen kielitaitovaatimuksista on nyttemmin säädetty laissa asetettujen vaatimusten mukaisesti (2807/4/07).

3 SAAMEN KIELEN ASEMAA KOSKEVIA RATKAISUJA

Tarkastelujakson aikana käsiteltiin kolme saamen kielen asemaa koskenutta asiaa.

Ensimmäisessä – *päivähoitoa* koskeneessa – tapauksessa kyse oli siitä, että kaupunki ei ollut järjestänyt lapselle kokonaan saamenkielistä päivähoitopaikkaa. Lapselle oli sinänsä järjestynyt päivähoitopaikka, mutta kantelija ei ollut tyytyväinen saamenkielisen päivähoiton määrään.

Ratkaisussa arvioitiin, oliko saamenkielellä toteutettua lasten päivähoitoa ollut saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää ja toisaalta oliko kaupunki ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin saamenkielisen päivähoiton asianmukaiseksi järjestämiseksi. Arvioinnissa oli otettava huomioon myös muut saamenkielen ja saamelaisten asemaan liittyvät säännökset. Lainsäädäntö ei tarjoa yksiselitteistä vastausta siihen, miten kaupungin tulee yksittäistapauksessa toteuttaa päivähoitolaissa säädetty velvollisuus huolehtia siitä, että päivähoitoa voidaan antaa saamenkielellä, ja mitä käytännössä tarkoittaa velvollisuus ottaa huomioon vanhempien ja muiden huoltajien toiveet. Laissa ei ole nimenomaista perustetta olla järjestämättä yhdellekin lapselle enemmän saamenkielistä päivähoitoa sitä vaadittaessa.

Merkityksellistä oli, että päivähoitolaissa on erikseen asetettu kunnalle velvollisuus huolehtia siitä, että päivähoitoa voidaan antaa saamenkielellä, vaikka sosiaalihoitolain mukaan yksikielisissä kunnissa ja kuntayhtymissä järjestetään sosiaalihoito kunnan tai kuntayhtymän kielellä.

Lainsäädännön tulkinnanvaraisuudesta johtuen kaupungin menettelyä ei moitittu. Päätöksessä kuitenkin kiinnitettiin huomiota saamen kielen erityisasemaan ja päivähoitolakiin perusoikeuksien näkökulmasta. Kunnan on otettava huomioon palvelujen järjestämisessä yhdenvertaisen kohtelun ja syrjinnän kiellon vaatimukset sekä asiakaslaissa säädetty oikeus saada sosiaalihoillon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihoitoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Julkisen vallan on tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu sekä turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Tässä turvaamisessa on otettava huomioon saamelaisten erityisasema

alkuperäiskansana ja edistettävä heille perustuslain mukaan kuuluvaa oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Näkemykset saamenkielisen päivähoidon epätasa-arvoisesta asemasta verrattuna suomen- ja ruotsinkieliseen päivähoitoon saatettiin sosiaali- ja terveysministeriön tietoon ja varhaiskasvatustalvalainsäädännön kokonaisuudistuksessa huomioon otettavaksi. Asian valmistelussa tuli ottaa huomioon saamen kielen asema perustuslaissa ja kansainvälisissä sopimuksissa erityistä suojaa nauttivan pienen vähemmistönä olevan alkuperäiskansan äidinkielenä, joka on kansainvälisesti luokiteltu uhanalaiseksi kieleksi (3209/4/08).

Toisessa ratkaisussa *Yleisradion* saamenkielisten uutisten lähetyksiaikoja entisen Lapin läänin eteläpuolella pidettiin epäasianmukaisina. Uutiset lähetettiin TV-1:ssä suomeksi tekstitettyinä muun ohjelma-ajan jälkeen yleensä puolilta öin. Myöhäinen lähetyksaika oli ongelmallinen saamelaisalueen ulkopuolella asuvien niin saamelaisten kuin muidenkin kannalta. Tilannetta verrattiin Ruotsiin ja Norjaan, missä televisioyhtiöt lähettävät saamenkieliset uutiset koko maassa kiinteään lähetyksaikaan alkuillasta.

Suomessa asuu noin 9 000 saamelaista, joista yli 60 prosenttia asuu kotiseutualueensa ulkopuolella. Pelkästään pääkaupunkiseudulla asuu noin tuhat saamelaista. Pohjois-Suomessa asuvilla on ollut mahdollisuus nähdä saamenkieliset Oddasat-uutiset arkisin klo 19.10 FST5-kanavalla. Lähetys on tullut Norjan Karasjoella sijaitsevasta keskustoituksesta.

Päätöksessä korostettiin, että saamelaisilla on EU:n ainoana alkuperäiskansana erityinen asema Suomen vähemmistöjen keskuudessa. Saamelaisten kieli ja kulttuuri ovat erityisen suojelun kohteena sekä perustuslaissa että kansainvälisissä sopimuksissa, joihin Suomi on sitoutunut. Saamenkieliset uutiset palvelevat saamelaisten ohella myös valtaväestöä, sillä ne välittävät tietoa saamelaiskulttuurista ja saamelaisista alkuperäiskansana. Tämä lisää ja edistää suvaitsevaisuutta yhteiskunnassa.

Yleisradio Oy:tä pyydettiin ilmoittamaan toimenpiteistään. Yhtiö ilmoitti, että Oddasat-uutiset lähetetään Lapin läänin eteläpuolella syksystä 2013 alkaen Yle Fem -kanavalla kello 22.30–23.00. Lisäksi Yleisradio Oy aloittaa syksyllä 2013 uuden Ylen saamenkielisen toimituksen tekemän uutislähetysten TV1:ssä arkisin kello 15.10 (3709/4/10).

Kolmannessa tapauksessa oli kyse tarkastuksen perusteella omana aloitteena tutkitusta Rajavartiolaitoksen palvelua ja lomakkeita koskeneesta asiasta. Rajavartiolaitoksen ryhdyttyä korjaaviin toimiin asia ei johtanut täällä enempään (1068/2/11).